

213

Na temelju članka 36. stavka 1. točke b. Ustava Županije Zapadnohercegovačke ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", br. 1/96), donosim

ODLUKU**O PROGLAŠENJU ZAKONA O SOCIJALNOJ ZAŠTITI, ZAŠTITI CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITI OBITELJI SA DJECOM**

Prolašavam Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom, kojeg je donijela Skupština Županije Zapadnohercegovačke, na 7. sjednici održanoj 18. prosinca 2001. godine.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA

- ŽUPAN -

Broj: Ž-XII-244/01

Široki Brijeg, 19. prosinca 2001.

Župan
Vinko Zorić, v.r.

ZAKON**O SOCIJALNOJ ZAŠTITI, ZAŠTITI CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITI OBITELJI SA DJECOM****I. TEMELJNE ODREDBE**

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se:

- socijalna zaštita građana i njihovih obitelji, članova obitelji i pojedinca, prava iz socijalne zaštite i korisnici prava iz socijalne zaštite,
- osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite i invalidskih udruga,
- prava civilnih žrtava rata i članova njihovih obitelji,
- zaštita obitelji sa djecom,
- financiranje i druga pitanja od značenja za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom u Županiji Zapadnohercegovačkoj (u daljnjem tekstu: Županija).

Članak 2.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom je od interesa za Županiju.

Članak 3.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom obavljaju ustanove socijalne zaštite.

Ustanove socijalne zaštite imaju svojstvo pravne osobe.

Na osnivanje i rad ustanove socijalne zaštite primjenjuju se propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 4.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom mogu obavljati i humanitarne organizacije, udruge građana, vjerske zajednice i organizacije koje oni osnivaju, građanin pojedinac i strane fizičke ili pravne osobe.

Članak 5.

Samac, glede ovog zakona je osoba koja živi sama i nema obitelji.

Obitelj čini: bračni drug, odnosno izvanbračni drug, dijete (bračno, izvanbračno, usvojeno, pastorče i dijete, bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, maćeha, djed i baba (po ocu i majci) i braća i sestre bračnih drugova.

Zajedničko kućanstvo, glede ovog zakona, je gospodarska zajednica jedne ili više obitelji u kojoj se zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva, stečena radom i korištenjem zajedničkih materijalnih dobara (zemljište, zgrade i drugo).

Članak 6.

Djetetom, glede ovog Zakona, smatra se osoba do navršene 15. godine života, odnosno ako je na redovnom školovanju do navršene 19. godine života.

Članak 7.

Prava utvrđena ovim Zakonom osiguravaju se državljanima BiH koji imaju trajno nastanjenje na području Županije.

Raseljenim osobama i izbjeglicama koji su uredno prijavljeni na području Županije.

Stranim državljanima s trajnim nastanjenjem u Županiji osiguravaju se ona prava koja su u odnosu na njih utvrđena ovim i Federalnim Zakonom i međunarodnim ugovorima.

Osoba koja nije obuhvaćena stavkom 1. i 2. ovog članka može privremeno ostvariti prava socijalne skrbi, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, ako to zahtjevaju životne okolnosti u kojima se našla.

Članak 8.

Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvarivati osobe koje takvo pravo koriste po drugim propisima.

Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu se prenositi na druge osobe, niti se mogu nasljeđivati.

Članak 9.

Nadzor nad provođenjem ovog Zakona, propisa i općih akata donesenih suglasno ovom Zakonu, kao i nad stručnim radom ustanova koje osniva Županija, odnosno općina, obavlja Ministarstvo zdravstva rada i socijalne skrbi Županije (u daljnjem tekstu: Ministarstvo)

Članak 10.

U postupku ostvarivanja prava i dužnosti utvrđenih ovim Zakonom primjenjuju se odgovarajuće odredbe

propisa o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

II. SOCIJALNA ZAŠTITA

1. POJAM SOCIJALNE ZAŠTITE

Članak 11.

Socijalna zaštita, glede ovog Zakona, je organizirana djelatnost u Županiji, usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti njenih građana i njihovih obitelji u stanju socijalne potrebe.

Socijalnom potrebom, glede stavka 1. ovog članka, smatra se trajno ili privremeno stanje u kojem se nalazi građanin ili obitelj, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnim nesrećama, općom gospodarskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinca ili drugih razloga, koje se nemogu otkloniti bez pomoći šire zajednice ili druge osobe.

Socijalna zaštita obitelji, njenih članova i građana pojedinaca, ostvaruje se otkrivanjem i umanjnjem, odnosno otklanjanjem posljedica uzroka koji dovode do stanja socijalne potrebe i sticanjem određenih prava iz socijalne zaštite.

Socijalna zaštita djeteta, sukladno odredbama Konvencije o pravima djeteta, ostvaruje se u najboljem interesu djeteta.

2. KORISNICI SOCIJALNE ZAŠTITE

Članak 12.

Korisnici socijalne zaštite, glede ovog Zakona, su osobe koje se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:

1. djeca bez roditeljskog staranja,
2. odgojno zanemarena djeca,
3. odgojno zapuštena djeca,
4. djeca čiji je razvoj ometen obiteljskim prilikama,
5. osobe sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom ili psihičkom razvoju,
6. materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe,
7. stare osobe bez obiteljskog staranja,
8. osobe sa društveno negativnim ponašanjem,
9. osobe i obitelji u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Članak 13.

Dijete bez roditeljskog staranja, glede članka 12. stavak 1. točka 1) ovog Zakona, je dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja, roditelja lišenih roditeljskog prava i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost.

Odgojno zanemareno dijete, glede članka 12. stavak 1. točka 2) ovog Zakona, je dijete koje zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja, te negativnog uticaja sredine, narušava opće prihvaćene norme ponašanja.

Odgojno zapušteno dijete, glede članka 12. stavk 1. točka 3) ovog Zakona, je dijete koje svojim ponašanjem

narušava opće prihvaćene norme i vrši prekršaje ili krivična djela.

Dijete, čiji je razvoj ometen obiteljskim prilikama, glede članka 12. stavak 1. točka 4) ovog Zakona je dijete, čiji roditelji zbog nesređenih porodičnih odnosa, materijalnih ili drugih razloga nisu u mogućnosti da mu oiguraju normalne uvjete za pravilan odgoj, fizički i psihički razvoj.

Članak 14.

Osobe sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom i psihičkom razvoju, glede članka 12. stavak 1. točka 5) ovog Zakona, su djeca i odrasle osobe, koje su:

- slijepe i slabovidne,
- gluhe i nagluhe,
- sa poremećajima u govoru i glasu,
- sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju,
- sa smetnjama u psihičkom razvoju (lakog, umjerenog, težeg i teškog stupnja).
- sa kombiniranim smetnjama (višestruko ometena u razvoju).

Članak 15.

Materijalno neosigurana i za rad nesposobna osoba, glede članka 12. stavak 1. točka 6) ovog Zakona, smatra se odrasla osoba, koja nema prijeko potrebnih sredstava za izdržavanje, nesposobna je za rad i nemože osigurati sredstva za život po nekom drugom temelju.

Članak 16.

Starom osobom bez obiteljskog staranja, glede članka 12. stavak 1. točka 7) ovog Zakona, smatra se osoba starija od 65 godina /muškarac/ odnosno 60 godina /žena, koja nema članova obitelji ni srodnike koji su po zakonu obvezni da ga izdržavaju, ili ako ih ima da te osobe nisu u mogućnosti da izvršavaju obvezu izdržavanja.

Članak 17.

Osoba sa društveno negativnim ponašanjem, glede članka 12. stavak 1. točka 8. ovog Zakona, je osoba koja se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju, prostituciji, alkoholizmu, uživanju opojnih droga i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja.

Članak 18.

Osoba, odnosno obitelj u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, glede članka 12. stavak 1. točka 9) ovog Zakona, smatra se osoba, odnosno obitelj koja se nađe u stanju socijalne potrebe zbog pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, elementarne nepogode, smrti jednog ili više članova obitelji, povratka sa liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršavanja odgojne mjere.

3. PRAVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE

Članak 19.

Prava iz socijalne zaštite, glede ovog Zakona, su:

- 1) novčana i druga materijalna potpora,
- 2) osposobljavanje za život i rad,
- 3) smještaj u drugu obitelj,
- 4) smještaj u ustanove socijalne zaštite,

- 5) usluge socijalnog i drugog stručnog rada,
- 6) kućna njega i pomoć u kući.

Članak 20.

Osobama i obiteljima u stanju socijalne potrebe, koji ispunjavaju uvjete za sticanje i korištenje prava iz socijalne zaštite iz članka 19. ovog Zakona, osiguravaju se na teret sredstava socijalne zaštite i određeni oblici zdravstvene zaštite i zadovoljavanje stambenih i drugih potreba sukladno zakonu.

a) NOVČANA I DRUGA MATERIJALNA POTPORA

Članak 21.

Novčana i druga materijalna potpora sastoji se od:

- 1) stalne novčane potpore,
- 2) novčane naknade za potporu i njegu od strane druge osobe,
- 3) jednokratne novčane potpore,
- 4) druge materijalne potpore.

Članak 22.

Pravo na stalnu novčanu i drugu materijalnu potporu imaju osobe i obitelji, pod slijedećim uvjetima:

- 1) da su nesposobne za rad, odnosno spriječene u ostvarivanju prava na rad,
- 2) da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje,
- 3) da nemaju članova obitelji koji su po Zakonu obvezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju, da te osobe nisu u mogućnosti da izvršavaju obvezu izdržavanja.

Pravo na potporu iz stavka 1. ovog članka ostvaruje se kod Centra za socijalni rad općine na čijem području osoba i obitelj imaju prebivalište.

Članak 23.

Nesposobnim za rad, odnosno spriječenim u ostvarivanju prava na rad, glede ovog Zakona, smatra se osoba:

- 1) potpuno nesposobna za samostalni rad i privređivanje,
- 2) osoba starija od 65 godina /muškarac/, odnosno 60 godina /žena/,
- 3) žena za vrijeme trudnoće, porođaja i poslije porođaja, sukladno propisima o radu,
- 4) roditelji, očuh, maćeha ili usvojitelj koji se stara o jednom ili više djece do jedne godine života, a nema članova obitelji ni srodnike koji su po zakonu obvezni da ga izdržavaju ili ako ih ima, da te osobe nisu u mogućnosti izvršavati obvezu izdržavanja,
- 5) dijete do navršene 15. godine života, a ako je na redovnom školovanju do navršene 19. godine života,
- 6) osoba sa trajnim smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju,
- 7) osoba koja u obitelji njeguje osobu sa invaliditetom ili teško oboljela osoba, ukoliko je utvrđeno daje toj osobi prijeko potrebna potpora i njega od strane druge osobe.

Članak 24.

Nalaz, ocjenu i mišljenje o nesposobnosti za rad osobe iz članka 23. stavak 1. točka 1. daje u prvostupanjskom postupku stručna komisija koju osniva općinska služba nadležna za poslove socijalne zaštite, a u drugostupanjskom postupku stručna komisija koju osniva Ministarstvo.

Poslovi iz stavka 1. ovog članka mogu se povjeriti i stručnim komisijama formiranim po propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

Nalaz, ocjenu i mišljenje o sposobnosti i razvrstavanju djece ometene u tjelesnom i psihičkom razvoju daje stručna komisija.

Stručnu komisiju iz stavka 3. ovog članka u prvostupanjskom postupku osniva općinska služba nadležna za poslove socijalne zaštite, a u drugostupanjskom postupku Ministarstvo.

Dvije ili više općina mogu se sporazumjeti o osnivanju zajedničke prvostupanjske komisije iz stavka 4. ovog članka.

Propis o sastavu i radu stručnih komisija kao tijela vještačenja u postupku za ostvarivanje prava i drugih oblika socijalne zaštite, o vrstama i stupnju ometenosti u tjelesnom ili psihičkom razvoju, te o medicinskoj i drugoj dokumentaciji donosi Ministarstvo.

a) 1. Stalna novčana potpora

Članak 25.

Pravo na stalnu novčanu potporu može ostvariti pojedinac ili obitelj na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Članak 26.

Osnovicu na temelju koje se utvrđuje visina stalne novčane potpore određuje Vlada Županije.

Osobi koja nema obitelji i živi sama, stalna novčana potpora određuje se u visini osnovice.

Ako dva ili više članova kućanstva ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na stalnu novčanu potporu za svakog narednog korisnika povećava se za 10% od osnovice.

Članak 27.

Visina stalne novčane potpore utvrđuje se u stalnom mjesečnom iznosu u visini razlike između iznosa sredstava dovoljnih za izdržavanje prema članku 26. ovog zakona i prihoda svih članova kućanstva ostvarenih u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem je podnesen zahtjev.

Članak 28.

Pod приходима kućanstva u smislu članka 27. ovog zakona smatraju se:

- plaća i druga primanja po osnovu rada,
- mirovina,
- prihod od poljoprivredne djelatnosti,
- prihod ostvaren po osnovu imovine i drugi prihodi koji podliježu obračunavanju i plaćanju poreza.

Kao prihod od poljoprivredne djelatnosti u smislu alineje 3. stavka 1. ovog članka smatra se katastarski prihod iz prethodne godine.

U prihode iz stavka 1. ovog članka ne uračunava se novčana naknada za tjelesno oštećenje, doplatka za pomoć i njegu, ortopedski dodatak, nagrade, alimentacije, stipendije i jednokratne pomoći.

Članak 29.

Pravo na stalnu novčanu potporu nema pojedinac niti član obitelji koji:

- može sam sebe uzdržavati,
- ne želi tražiti uzdržavanje od osobe koja ga je dužna uzdržavati na temelju propisa o obiteljskim odnosima, osim ako nadležni centar za socijalni rad utvrdi da zakonski obveznik uzdržavanja nije u mogućnosti davati uzdržavanje,
- može osigurati uzdržavanje po drugoj osnovi.

Članak 30.

Obveza uzdržavanja utvrđuje se temeljem propisa o obiteljskim odnosima.

Smatra se da zakonski obveznik uzdržavanja nije u mogućnosti davati uzdržavanje ako su prihodi po članu domaćinstva njegove obitelji niži od 50% osnovice iz članka 26. stavak 1. ovog Zakona.

Članak 31.

Stalna novčana potpora može se odobriti u cjelosti ili djelomično kao potpora u naravi, kad nadležni centar za socijalni rad utvrdi daje povoljnije za korisnika ili da se potpora u novcu ne koristi ili postoji velika vjerojatnost da se neće koristiti za podmirenje osnovnih životnih potreba.

Članak 32.

Pojedinac ili odrasla osoba koja predstavlja obitelj, a ostvaruje stalnu novčanu potporu dužan je u roku od 8 dana prijaviti nadležnom centru za socijalni rad svaku promjenu koja utječe na ostvarivanje ili na visinu stalne novčane potpore koji ostvaruje prihod dužan je svaki mjesec dostaviti dokaze o visini ostvarenog prihoda.

Nadležni centar za socijalni rad donijet će, na temelju prijave korisnika stalne novčane potpore ili na temelju podataka prikupljenih po službenoj dužnosti, novu odluku ako to zahtijevaju promjenjene okolnosti o kojima ovisi ostvarivanje i visina potpore za uzdržavanje.

Prigodom utvrđivanja nove osnovice iz članka 21. ovog Zakona o promjeni iznosa potpore korisnik se izvješćuje putem isplatnice, a rješenjem ako korisnik to traži.

- a) 2. *Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe*

Članak 33.

Novčana naknada za pomoć i njegu može se odobriti osobi:

- kojoj je zbog tjelesnog i mentalnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju ili zbog starosti prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe, jer sama ne može udovoljavati osnovnim životnim potrebama,
- ako se novčana naknada za pomoć i njegu ne može ostvariti po drugoj osnovi,
- ako prihod po članu obitelji ne prelazi iznos 50% osnovice iz članka 26. stavak 1. ovog Zakona, a osobi kojoj je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju ili tjelesnog oštećenja prijeko potrebna novčana naknada za pomoć i njegu druge osobe.

Članak 34.

Iznimno od članka 33. ovog zakona osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ili teže tjelesno ili mentalno oštećena osoba ima pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu bez obzira na visinu primanja.

Članak 35.

Novčana naknada za pomoć i njegu odobrava se u punom ili smanjenom iznosu, ovisno o tome postoji li prijeka potreba pomoći i njege druge osobe u punom ili smanjenom opsegu.

Članak 36.

Prijeka potreba novčane naknade za pomoć i njegu druge osobe u punom opsegu postoji kada osoba zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju ne može sama udovoljiti osnovnim životnim zahtjevima jer se ne može, ni uz pomoć ortopedskih pomagala samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati osobnu higijenu, kao ni obavljati druge osnovne fiziološke potrebe.

Prijeka potreba novčane naknade za pomoć i njegu u smanjenom opsegu postoji kada osoba zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju ne može potpuno udovoljiti osnovnim zahtjevima, jer se ne može samostalno kretati izvan stana radi nabave osnovnih životnih potrepština i korištenja zdravstvene zaštite.

Prijeka potreba privremene pomoći u punom ili smanjenom opsegu postoji i kada osoba zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju ili tjelesnog oštećenja ne može udovoljiti osnovnim životnim zahtjevima iz stavka 1. i 2. ovog članka.

Članak 37.

Prijeku potrebu za tuđom pomoći i njegom utvrđuju odgovarajuće komisije iz članka 24. ovog Zakona.

Članak 38.

Visina novčane naknade za pomoć i njegu iznosi:

- u punom iznosu 100% od osnovice iz članka 26. stavak 1. ovog Zakona,
- u smanjenom iznosu 70% od osnovice iz članka 26. stavak 1. ovog Zakona.

Članak 39.

Osoba kojoj je osiguran stalni ili tjedni smještaj ne može ostvariti pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu.

Članak 40.

Osoba čiji je roditelj ostvario pravo na rad s polovicom punog radnog vremena po posebnim propisima može ostvariti pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu u smanjenom iznosu.

- a) 3. *Jednokratna novčana potpora*

Članak 41.

Jednokratna novčana potpora može se odobriti pojedincu ili obitelji koji zbog trenutanih okolnosti (npr. rođenja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarnih nepogoda i si.), prema ocjeni centra za socijalni rad nisu u mogućnosti djelomično ili u cjelosti zadovoljiti osnovne životne potrebe.

Članak 42.

Jednokratna novčana potpora odobrava se u novcu ili u naravi.

Jednokratna novčana potpora odobrava se u naravi u slučaju iz članka 31. ovog Zakona.

Članak 43.

Jednokratna novčana potpora može se odobriti do iznosa koji podmiruje potrebu.

Ako za podmirenje iz stavka 1. ovog članka treba osigurati iznos veći od trostrukog iznosa osnovice iz članka 26. stavak 1. ovog Zakona, centar za socijalni rad dužan je pribaviti prethodnu suglasnost Ministarstva.

Članak 44.

Jednokratna novčana potpora odobrava se jednom godišnje, a u izuzetnim okolnostima može se dodijeliti istom korisniku najviše tri puta u tijeku kalendarske godine.

a) 4. Ostale materijalne potpore

Članak 45.

Ostale materijalne potpore u smislu ovog Zakona su: subvencioniranje troškova stanovanja, grijanja i sahrane.

Članak 46.

Troškovi stanovanja u smislu ovog Zakona su:

- troškovi utvrđeni aktom o davanju stana na korištenje u visini stanarine koje je dužan snositi korisnik stana - pojedinac obitelj, a odnose se na stanarinu, troškove koji se plaćaju u svezi sa stanovanjem i održavanjem stana.

Članak 47.

Potpورا za podmirenje troškova stanovanja može se odobriti pojedincu ili obitelji, ako mjesečni prihod pojedinca ili obitelji u posljednja tri mjeseca koje prethode mjesecu u kojem je podnesen zahtjev, odnosno pokrenut postupak po službenoj dužnosti ne prelazi visinu sredstava za održavanje utvrđenih prema članku 26. stavku 2. i 3. ovog Zakona.

Članak 48.

Potpورا za podmirenje troškova stanovanja može se odobriti pojedincu ili obitelji koji ne koriste ili u najmu ne drže stan koji je po svojim obilježjima i standardima iznad obilježja i standarda potrebnih za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba pojedinca ili obitelji.

Mjerila o obilježjima i standardima stana potrebnog za zadovoljavanje osnovnih potreba pojedinca ili obitelji u smislu stavka 1. ovog članka utvrđuje se prema propisima o uvjetim stanovanja.

Članak 49.

Potpuru za podmirenje troškova stanovanja nema pojedinac ni obitelj, ako pojedinac ili član obitelji ima u vlasništvu ili suvlasništvu kuću, kuću za odmor ili stan.

Članak 50.

Potpuru za podmirenje troškova stanovanja i grijanja odobrava se u visini stanarine ili najamnine, odnosno računa za grijanje s tim da pomoć pojedincu ili obitelji ne može biti veća od iznosa polovice sredstava za održavanje pojedinca ili obitelji utvrđenih prema članku 26. stavku 2. i 3. ovog Zakona.

Članak 51.

Potpورا za podmirenje troškova sahrane odobrava se za osobe koje su korisnici stalne novčane potpore iz članka 23. ovog Zakona.

Članak 52.

Pod troškovima sahrane smatraju se uobičajeni troškovi sahrane.

b) OSPOSOBLJA VAN JE ZA ŽIVOT I RAD

Članak 53.

Pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad ima tjelesno ili psihički bolesna osoba pod uvjetima i na način određen ovim Zakonom.

Pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad imaju u prvom redu djeca do navršениh 15 godina života.

Iznimno od stavka 2. ovog članka pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad mogu ostvariti i starije osobe ukoliko zbog razloga iz stavka 1. ovog članka nisu bili u stanju završiti osposobljavanje za samostalan život i rad u predviđenom roku.

Osobe iz stavka 2. i 3. ovog članka pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad mogu ostvariti samo ako po ocjeni stručne komisije postoji vjerojatnoća i izvjesno je da će se korisnik primjenom ovog prava osposobiti za samostalan život i rad.

Članak 54.

Pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad pruža se korisnicima kroz odgovarajuće specijalizirane ustanove namjenjene za odgoj i obrazovanje djece i odraslih osoba sa tjelesnim ili psihičkim oštećenjem.

Članak 55.

Utvrđivanje postojanja osnove za ostvarivanje prava na osposobljavanje za samostalan život obavlja stručna komisija.

Postupak za utvrđivanje činjenica iz stavka 1. ovog članka, način rada stručne komisije, način ostvarivanja suradnje sa drugim sudionicima u postupku, ocjenjivanje radne sposobnosti, medicinska i druga dokumentacija potrebna za ocjenjivanje radne sposobnosti, sadržaj nalaza, ocjene i mišljenja, obrasci koji se upotrebljavaju i druga pitanja od značenja za ostvarivanje ovog prava propisat će posebnim pravilnikom Ministarstvo.

Članak 56.

Troškovi smještaja, ishrane, putne i druge troškove korisnika za vrijeme ostvarivanja prava na osposobljavanje za samostalan život i rad snosi centar za socijalni rad koji je utvrdio to pravo.

Korisnik prava, obitelj korisnika ili druga osoba koja je korisnika dužna uzdržavati sudjeluje u podmirenju troškova iz stavka 1. ovog članka ukoliko im je iznos prihoda po članu obitelji viši od iznosa osnovice iz članka 26. ovog Zakona.

Visina prihoda utvrđuje se sukladno članku 28. ovog zakona.

Članak 57.

Visinu učešća u snošenju troškova korisnika prava na osposobljavanje za samostalan život i rad osoba iz članka 53. stavak 2. ovog Zakona, utvrđuje nadležni centar za socijalni rad.

Članak 58.

Osobe osposobljene za samostalan život i rad u smislu ovog zakona imaju pravo na novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zapošljenje u iznosu 50% osnovice iz članka 26. stavak 1. ovog Zakona.

Članak 59.

Sredstva iz članka 58. ovog Zakona osiguravaju se u proračunu Županije, a korisniku isplaćuju putem nadležnog zavoda za zapošljavanje.

c) SMJEŠTAJ U DRUGU OBITELJ

Članak 60.

Smještaj u udomiteljsku obitelj mogu ostvariti djeca i odrasle osobe kojima je neophodna stalna skrb i pomoć radi zadovoljenja njihovih socijalno zaštitnih prava i drugih potreba, koje ne mogu ostvariti u vlastitoj obitelji ili na drugi način.

Članak 61.

Pravo na smještaj u udomiteljsku obitelj imaju:

- djeca (bez roditeljske skrbi, čiji je razvoj ometen obiteljskim prilikama, odgojno zanemarena i zapuštena, ometena u psihičkom ili tjelesnom razvoju), do povratka u vlastitu obitelj, do završetka redovnog školovanja, a najdulje 12 mjeseci po završetku redovnog školovanja, u kojem periodu je skrbnik dužan osigurati im skrb drukčije,
- invalidne, stare i osobe sa društveno neprihvatljivim ponašanjem, koje nisu u mogućnosti same se starati o sebi, a usljed stambenih ili obiteljskih prilika nema mogućnosti osigurati im zaštitu na drugi način,
- trudnice i samohrane majke s djecom u dobi do godine dana, a ukoliko nemaju sredstava za uzdržavanje ili kojima je usred neriješenog stambenog pitanja, poremećenih obiteljskih odnosa potreban privremeni smještaj,
- djeca privremeno oduzeta od roditelja zbog zlostavljanja, zanemarivanja i drugih opravdanih okolnosti koje utvrdi centar za socijalni rad.

U slučaju stavka 1. alineja 4. za smještaj u udomiteljsku obitelj nije potrebna suglasnost roditelja kojima su djeca privremeno oduzeta.

O smještaju osoba u udomiteljsku obitelj, kao i o prestanku smještaja odlučuje centar za socijalni rad na čijem području dotične osobe prebivaju.

Centar za socijalni rad koji je odlučio o smještaju osobe u udomiteljsku obitelj, nadzire tu obitelj, pruža pomoć i održava stalnu vezu sa smještenom osobom redovitim obilascima.

Članak 62.

Član obitelji koji preuzme skrb o smještenoj osobi (u daljnjem tekstu: udomitelj), mora biti duševno i tjelesno zdrav i imati stambene i druge uvjete potrebne za zaštitu, čuvanje, njegu, ishranu, učenje i zadovoljenje drugih potreba i interesa smještene osobe.

U jednoj udomiteljskoj obitelji može biti smješteno najviše 10 djece.

Članak 63.

Osoba ne može biti smještena u udomiteljsku obitelj:

- u kojoj je jedan bračni drug uskraćen roditeljskog prava,
- u kojoj su poremećeni obiteljski odnosi,
- u kojoj su neki članovi osobe s društveno negativnim ponašanjem,
- u kojoj bi zbog bolesti nekog člana obitelji bilo ugroženo zdravlje smještene osobe.

Članak 64.

Za smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj potrebna je roditeljska suglasnost, odnosno usvojiteljeva ili

starateljeva suglasnost, a ako je osoba starija od 15 godina potreban je i osobni pristanak.

Roditeljska suglasnost nije potrebna ako su roditelji uskraćeni roditeljskog prava.

Članak 65.

Obitelj u kojoj je dijete smješteno, ne može poduzimati bez suglasnosti roditelja, usvojitelja i starateljskog tijela, važnije odgojne postupke u pogledu formiranja djetetove ličnosti, a poglavito predati dijete nekoj drugoj osobi na čuvanje i njegu, prekinuti školovanje, promijeniti vrstu škole, odlučiti o izboru ili obavljanju zanimanja i zaključiti ugovor o radu.

Članak 66.

Udomitelj ima pravo na mjesečnu naknadu.

Visina naknade smještaja iz stavka 1. ovog članka utvrđuje se u visini od 70% do 90% od cijene smještaja u ustanovu socijalne skrbi, koja u svakom konkretnom slučaju određuje centar za socijalnu skrb, zavisno od dobi i potrebe korisnika.

Naknada iz stavka 1. ovog članka ne smatra se plaćom, niti drugim prihodom koji podliježe plaćanju poreza.

Članak 67.

O smještaju djece ili odraslih osoba u udomiteljsku obitelj nadležni centar za socijalni rad donosi rješenje.

Rješenje se donosi na osnovu nalaza i mišljenja stručne komisije.

Rješenje o smještaju osobe u udomiteljsku obitelj mora sadržavati:

- ime i prezime udomitelja kod kojih se osoba smješta, kao i njihovu adresu, početak i trajanje smještaja,
- obveze obitelji u koju se dijete smješta glede njegovog odgoja, školovanja i uopće osposobljavanja za samostalan život, kao i glede ishrane i smještaja,
- visinu i način plaćanja naknade za smještaj,
- vrijeme i način obavještavanja nadležnog centra za socijalnu skrb o svim okolnostima koje su od značenja za razvoj djeteta, odgoj i školovanje i okolnostima od značenja za život u obitelji odrasle osobe,
- otkazni rok.

Članak 68.

Na temelju rješenja iz članka 67. ovog Zakona, centar za socijalni rad sklapa ugovor sa udomiteljem koji prestaje donošenjem odluke o prestanku smještaja.

Ugovor iz stavka 1. ovog članka pobliže će se utvrditi međusobni odnosi između centra za socijalni rad i udomitelja, te obveze udomitelja prema smještenoj osobi.

Centar za socijalni rad na čijem je području udomiteljska obitelj prati prilike u kojima smještena osoba živi.

Udomitelj je dužan u izvršavanju svojih obveza postupati po uputama centra za socijalni rad.

Članak 69.

Centar za socijalni rad koji je odlučio o smještaju maloljetne osobe u udomiteljsku obitelj dužan je brinuti se da se ostvare uvjeti za što brži povratak maloljetne osobe u vlastitu obitelj ili za njezino posvojenje, ako je to u najboljem interesu djeteta.

d) SMJEŠTAJ U USTANOVU SOCIJALNE SKRBI

Članak 70.

Smještaj u ustanovu socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: ustanova), mogu ostvariti djeca i odrasle osobe kojima je potrebna stalna skrb i potpora u zadovoljavanju socijalno zaštitnih prava i drugih potreba, a ne mogu je ostvariti u vlastitoj obitelji, drugoj obitelji ili na neki drugi način.

Pravo na smještaj u ustanove imaju osobe koje ispunjavaju uvjete iz članka 23. ovog Zakona.

Članak 71.

O smještaju u ustanove odlučuje centar za socijalni rad na čijem području osoba prebiva, na osnovu mišljenja stručnog tima, izvršene sudske odluke starateljskih tijela ili na osnovu nalaza i mišljenja odgovarajuće zdravstvene ustanove.

Članak 72.

Prijem i otpuštanje korisnika socijalne skrbi obavlja se na način propisanim pravilnikom koji donosi ustanova.

Ustanova je obvezna primiti korisnika socijalne skrbi kojega uputi centar za socijalni rad.

Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka ustanova može uskratiti prijem korisnika socijalne skrbi u slučaju potpunosti kapaciteta, kao i u slučaju da obzirom na svoju djelatnost nije u mogućnosti pružiti odgovarajuće usluge korisniku.

Članak 73.

Ako je daljnji korisnikov boravak u ustanovi postao nemoguć, zbog promjena u psihotjelesnim osobinama i nepostojanju uvjeta za odgovarajući tretman, ustanova je obvezna najmanje tri mjeseca prije otpuštanja korisnika obavjestiti centar za socijalni rad koji je donio odluku o smještaju radi smještaja u drugu ustanovu ili radi promjene oblika socijalne zaštite.

Članak 74.

Cijenu usluge utvrđuje osnivač ustanove.

Cijenu usluga ustanove čiji osnivač je Županija utvrđuje Vlada, ovisno o vrsti smještaja, pruženim uslugama, te kategoriji ustanove, na prijedlog Ministarstva.

Troškove smještaja u ustanovu plaća korisnik, roditelj, skrbnik ili srodnik koji je suglasno zakonu obvezan izdržavati tu osobu, odnosno pravna ili fizička osoba koja je preuzela obvezu plaćanja troškova.

Članak 75.

Odrasla osoba smještena rješenjem centra za socijalni rad dužna ja plaćati cijenu smještaja svojim prihodima i novčanim sredstvima.

Ako su prihodi smještene osobe iz stavka 1. ovog članka veći od cijene smještaja razliku zadržava korisnik.

Korisnik smještaja iz stavka 1. ovog članka čiji prihodi i novčana sredstva nisu dostatna za plaćanje cijene smještaja dužan je u svrhu plaćanja otuđiti svoju imovinu koja ne služi članovima njegove obitelji za podmirenje osnovnih stambenih i drugih osnovnih životnih potreba.

Ako sredstva korisnika iz stavka 1. i 3. ovog članka nisu dostatna za plaćanje cijene smještaja, razlika

između cijene smještaja i tih sredstava tereti sredstva Ministarstva.

Pri utvrđivanju prihoda iz stavka 1. i 3. ovog članka iznos prihoda umanjuje se za obvezu korisnika za uzdržavanje nekog od članova obitelji.

e) USLUGE SOCIJALNOG I DRUGOG STRUČNOG RADA

Članak 76.

Pravo na usluge socijalnog i drugog stručnog rada mogu ostvariti pojedinci, obitelj i društvene grupe, neovisno o materijalnim mogućnostima i korištenju nekog oblika socijalne skrbi, radi zaštite njihovih prava i interesa, sprječavanja i ublažavanja posljedica socijalnih problema.

Pod uslugama socijalnog i drugog stručnog rada sukladno ovom Zakonu, smatra se i savjetodavni rad koji obavljaju ustanove socijalne skrbi u rješavanju obiteljskih i bračnih problema, te mjere i akcije, u suradnji s mjesnim zajednicama i drugim tijelima, na suzbijanju i sprječavanju pomoći pri zapošljavanju i rješavanju stambenih pitanja, uključivanju u škole i predškolske ustanove, pomoć u psihosocijalnoj rehabilitaciji obitelji, te poduzimanje mjera i akcija na sprječavanju i suzbijanju ovisnosti od alkohola i drugih opojnih sredstava.

f) KUĆNA NJEGA I POMOĆ

Članak 77.

Kućna njega i pomoć u kući je organizirano pružanje raznih usluga (osobama iz članka 23. stavak 1. točka 1., 2. i 6. ovog Zakona koje nisu u stanju same o sebi brinuti), putem organizirane ishrane, obavljanja kućnih i drugih neophodnih poslova, održavanja osobne higijene i dr.

Usluge kućne njege i pomoć u kući pružaju ustanove socijalne skrbi, a može i vjerska organizacija, humanitarne organizacije, udruge i druge i strane pravne i fizičke osobe s kojima centar za socijalnu skrb sklopi ugovor.

Članak 78.

Ako usluge kućne njege i pomoć u kući pružaju ustanove socijalne skrbi, troškove kućne njege i pomoć u kući snose fizičke osobe na način i pod uvjetima predviđenim u članku 75. ovog Zakona.

Članak 79.

Ugovor o obavljanju usluga kućne njege i pomoći u kući, te visini naknade za usluge zaključuje se između korisnika ili njihovih srodnika i ustanove socijalne skrbi i centra za socijalni rad.

4. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

Članak 80.

Ustanova ima svojstvo pravne osobe.

Ustanove se osnivaju kao:

1. Centar za socijalni rad;
2. Dom za djecu bez roditeljske skrbi;
3. Dom za odgojno zanemarenu i zapuštenu djecu;
4. Dom za djecu ometenu u tjelesnom ili psihičkom razvoju;
5. Dom za odrasle i stare osobe;

6. Dom za socijalno i zdravstveno zbrinjavanje invalidnih i drugih osoba.

Ustanove iz stavka 2. toč. 1. do 6. ovog članka mogu uz suglasnost Ministarstva osnivati i humanitarne organizacije, udruženja građana, vjerske zajednice, odnosno njihove organizacije koje one osnivaju, gospodarska društva i njihove asocijacije i građanin pojedinac, te strane fizičke i pravne osobe, pod istim uvjetima kao i domaće fizičke i pravne osobe.

Članak 81.

Ustanove se osnivaju radi zbrinjavanja određenih kategorija korisnika socijalne skrbi i obavljanja stručnih i drugih poslova socijalne skrbi.

Članak 82.

Rad ustanova socijalne skrbi je javan.

Javnost se može isključiti u pojedinim postupcima kada je to propisano propisima o obiteljskim odnosima i propisima o kaznenom postupku.

Članak 83.

Ustanove se upisuju u sudski registar.

Na ustanove se primjenjuju odredbe Zakona o ustanovama, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Ustanova se može osnovati ako su; pored općih uvjeta propisanih za osnivanje ustanova ispunjeni i slijedeći uvjeti:

- da postoji trajna potreba za obavljanje određene djelatnosti socijalne skrbi,
- da su utvrđeni osnovni zadaci, dugoročni ciljevi, plan i program rada ustanove,
- da se osigura odgovarajući prostor i opreme za uspješan rad ustanove,
- da su osigurani potrebni stručni i drugi djelatnici ovisno o djelatnosti ustanove,
- da je utvrđen način financiranja i materijalna sredstva potrebna za rad ustanove.

Članak 84.

Ministarstvo rješenjem utvrđuje da su ispunjeni uvjeti za osnivanje ustanova iz članka 83. ovog Zakona.

Rješenje iz stavka 1. ovog članka donosi se na temelju nalaza komisije koju u tu svrhu imenuje Ministarstvo.

Protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka nije dopuštena žalba, ali se može voditi upravni spor.

Članak 85.

Kad se utvrdi da ustanova ne zadovoljava zakonom propisane uvjete za obavljanje djelatnosti, Ministarstvo će odrediti rok u kome je ustanova dužna otkloniti nedostatke.

Ukoliko ustanova ne otkloni nedostatke u utvrđenom roku osnivač ustanove na prijedlog Ministarstva donosi odluku o ukidanju ustanove.

Članak 86.

Ustanova je dužna na propisan način voditi evidenciju i dokumentaciju o korisniku, vrstama usluga i drugim pitanjima važnim za rad ustanove i o tome dostavljati izvješća Ministarstvu.

Propis o vođenju evidencije i dokumentacije, te način i rokove za dostavu izvješća iz stavka 1. ovog članka donosi Ministarstvo.

Članak 87.

Ministarstvo vodi evidenciju ustanova i drugih organizacija i udruženja koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi.

Ministarstvo donosi nalog iz stavka 1. ovog članka.

Članak 88.

Ustanova prestaje sa radom na način i pod uvjetima predviđenim Zakonom o ustanovama.

4.1. Centar za socijalni rad

Članak 89.

Centar za socijalni rad (u daljnjem tekstu: centar), osniva se kao ustanova za obavljanje poslova u svezi sa zadovoljenjem potreba građana i njihovih obitelji u socijalnoj skrbi na području općine i za obavljanje stručno analitičkih i drugih stručnih poslova općine, drugih organizacija i zajednica u skladu sa ovim zakonom.

Centar se osniva za područje općine, a može biti osnovan za područje dvije ili više općina u Županiji.

Sredstva za obavljanje djelatnosti osigurava osnivač.

Ako je centar osnovan za dvije ili više općina sredstva za njegovu djelatnost osiguravaju odnosno općine, i visini učešća utvrđuje sporazumom.

Članak 90.

Centar u obavljanju poslova socijalne skrbi:

- rješava u prvom stupnju zahtjeve za ostvarivanje prava iz djelokruga socijalne skrbi, otkriva, prati i proučava probleme u oblasti socijalne skrbi i preventivno djeluje,
- primjenjuje i provodi odgovarajuće oblike socijalne skrbi i neposredno pruža usluge socijalne skrbi,
- izvršava odgojnu, te mjeru zaštitnog nadzora,
- organizira rad u savjetovalištim za pitanja braka i obitelji, pruža savjetodavne usluge i stručnu pomoć pojedincu, obiteljima i grupama građana,
- upućuje korisnike socijalne skrbi u ustanove,
- podstiče, organizira i koordinira dobrovoljne aktivnosti građana, njihovih udruga, vjerskih zajednica, humanitarnih, karitativnih i drugih organizacija i zajednica u provedbi programa socijalne zaštite na području za koje je centar osnovan,
- razvija i poboljšava institucijsku socijalnu zaštitu, samopomoć, dobrosusjedsku pomoć, i druge oblike aktivnog udjela građana na spriječavanju i saniranju životnih teškoća,
- vodi evidenciju i prikuplja dokumentaciju o korisnicima socijalne skrbi, o primjenjenim oblicima socijalne skrbi i utrošenim materijalnim sredstvima,
- izrađuje i podnosi izvješće ovlaštenim tijelima.

Centar u cilju socijalne rehabilitacije ovisnika o alkoholu i drugim sredstvima, u suradnji sa zdravstvenim organizacijama i drugim, organizira rad klubova i druge oblike rada.

Članak 91.

Centar može djelovati i kao stegovni centar za odgojno zapuštenu djecu, prihvatne postaje za djecu, dijagnostičko-promatrački centar za odgojno zanemarenu djecu, prihvatilište za odrasle osobe, centar za pružanje njege i pomoć u kući, druge djelatnosti ukoliko na području za koje je centar osnovan ne postoji ustanova za obavljanje tih djelatnosti.

Članak 92.

Centar ima statut kojim se određuje ustroj centra, tijela, njihova nadležnost i način odlučivanja, te druga pitanja važna za obavljanje djelatnosti.

4.2. Dom za djecu bez roditeljske skrbi

Članak 93.

Dom za djecu bez roditeljske skrbi omogućuje djeci bez roditeljske skrbi i djeci čiji je razvoj ometen obiteljskim prilikama zbrinjavanje, smještaj, odgoj, naobrazbu, zdravstvenu zaštitu i osposobljavanje za samostalan život i rad do osiguranja uvjeta za povratak u vlastitu obitelj, usvojenja, uključivanja u život izvan doma ili primjene druge odgovarajuće zaštite.

Dom pored djelatnosti iz prethodnog stavka može organizirati i zbrinjavanje samohranih nezaposlenih trudnica i majki s djecom u dobi do jedne godine života djeteta.

U domu može biti organizirana i privatna postaja za kratkotrajni smještaj i nadzor djece do osiguranja uvjeta za povratak njihovim roditeljima, usvojiteljima, hraniteljima, ili do smještaja u drugu ustanovu.

Dom je dužan osigurati djeci redovno školovanje u odgovarajućoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, individualnu pomoć u učenju, podržavanje i razvoj interesiranja, formiranje radnih, kulturnih i higijenskih navika, kreativno korištenje radnog vremena te smještaj djece predškolskog uzrasta u dječje vrtiće, u cilju socijalizacije djece ovog uzrasta, te suradnju s vrtićima i školama.

4.3. Dom za odgojno zanemarenu i zapuštenu djecu

Članak 94.

Dom za odgojno zanemarenu i zapuštenu djecu omogućava zbrinjavanje, odgoj, naobrazbu, resocijalizaciju, njegu, zdravstvenu zaštitu i rano osposobljavanje djece s poremećajima u društvenom ponašanju, sklone prijestupima i kaznenim djelima.

Dom ostvaruje postupak upućivanja u odgojnu ustanovu izrečenu od službe starateljstva ili ovlaštenog suda.

U domu se može organizirati redovna nastava za osnovnu, odnosno srednju školu ovisno o broju djece i drugih uvjeta, sukladno Zakonu o srednjoj školi uz suglasnost ovlaštenog Županijskog tijela za prosvjetu.

Rad s djecom u domu je organiziran po odgojnim grupama u odjeljenju. Odgojna grupa može imati 12. štićenika.

Članak 95

U domu za odgoj djece moguće je kao organizacijske jedinice osnovati:

- stegovni centar,
- prihvatnu postaju,
- dijagnostičko-promatrački centar,
- druge organizacijske jedinice, u skladu s pravilima ustanove.

Članak 96.

Stegovni centar omogućuje djeci društveno neprihvatljivog ponašanja zbrinjavanje i odgoj, redovno pohađanje škole i uradbu školskih i radnih obveza, pomoć u uspješnom svladavanju neostvarenog programa i organiziranja slobodnih aktivnosti u cilju uspješnog uključivanja u život izvan doma i razvijanje osjećaja društvene odgovornosti i discipline.

Članak 97.

Prihvatna postaja omogućuje djeci zatečenoj u lutanju i skitnji i djeci kojoj je potrebna hitna pomoć, prihvat, kratkotrajni smještaj, ishranu i nadzor do utvrđenja identiteta i mogućnosti za povratak u vlastitu obitelj, obitelj udomitelja, ustanovu u kojoj su bila smještena ili ovlaštenom centru za socijalnu skrb.

Članak 98.

Dijagnostičko-promatrački centar omogućuje odgojno zanemarenoj i zapuštenoj djeci privremeni Minještaj, ishranu i odgoj, te djelatnicima centra promatranje i dijagnosticiranje problema djece s manifestacijama odgojne zanemarenosti i zapuštenosti i predlaže odgovarajuće postupke za zaštitu.

4.4. Dom za djecu ometenu u tjelesnom ili psihičkom razvoju

Članak 99.

Dom za djecu ometenu u tjelesnom ili psihičkom razvoju omogućuje smještaj, ishranu, odgoj, dijagnosticiranje, uvježbavanje i osposobljavanje, umjereno, teže i teško zaostale djece u tjelesnom ili psihičkom razvoju, a prema sklonostima ili sposobnostima.

Dom za djecu ometenu u tjelesnom ili psihičkom razvoju može imati organizacijsku jedinicu za smještaj djece društveno neprihvatljivog ponašanja ometene u psihičkom ili tjelesnom razvoju, kojoj je izrečen odgojni postupak upućivanja u odgojnu ustanovu.

Članak 100.

U domu za djecu iz članka 99. ovog Zakona mogu se kao organizacijske jedinice osnovati:

- centri za rehabilitaciju,
- centri za odgoj i obrazovanje,
- dnevni centri.

Članak 101.

Centar za rehabilitaciju omogućuje djeci ometenoj u tjelesnom ili psihičkom razvoju dijagnosticiranje i osposobljavanje u posebnim uvjetima, te odgovarajuće oblike stručne pomoći u organiziranju aktivnosti koje će zaokupiti dječiju pozornost i druge sposobnosti sukladno psihotjelesnim sposobnostima korisnika.

Članak 102.

Centar za odgoj i obrazovanje pruža djeci ometenoj u tjelesnom ili psihičkom razvoju, odgoj i naobrazbu u posebnim uvjetima; osposobljenje uz odgovarajuće oblike stručne pomoći.

Članak 103.

Dnevni centar za djecu ometenu u tjelesnom ili psihičkom razvoju omogućuje korisnicima dnevni smještaj, osposobljavanje za radnu terapiju koja će zaokupiti pozornost, rekreacijske i druge aktivnosti sukladno sposobnostima.

Dnevni centri iz stavka 1. ovog članka, mogu biti organizirani u sustavu specijalnih osnovnih škola, poduzeća za osposobljavanje, za rad i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, mogu biti organizirani i kao posebne ustanove.

4.5. Dom za odrasle i stare osobe

Članak 104.

Dom za odrasle i stare osobe pruža starim osobama, umirovljenicima i drugim odraslim osobama usluge smještaja, ishrane, pomoći, i njege, socijalnog rada, zdravstvene zaštite, odmora i rekreacije, kulturno-zabavne, te aktivnosti i stručni tretman ovisno o korisničkim potrebama.

U domu za zaštitu starih osoba mogu biti kao organizacijske jedinice osnovane:

- centri za dnevni boravak,
- prihvatilište za odrasle i stare osobe,
- centri za pružanje njege i pomoć u kući

Članak 105.

Centar za dnevni boravak pruža starim osobama, umirovljenicima, drugim odraslim i onemoćalim osobama usluge dnevnog ili poludnevnog boravka, ishranu, stručnu pomoć, organizirani odmor i rekreaciju, održavanje osobne higijene, kulturno-zabavne i druge aktivnosti.

Članak 106.

Prihvatilište za odrasle i stare osobe omogućuje prihvati i privremeno zbrinjavanje i ishranu odraslih i starih osoba, koje se usljed raznih okolnosti nađu izvan mjesta prebivališta i bez sredstava za život, do mogućnosti vraćanja u vlastitu ili drugu obitelj, ustanovu u kojoj su ranije bili smješteni ili ovlaštenu centar, a poradi primjene odgovarajućih oblika zaštite.

Članak 107.

Centri za pružanje njege i pomoć u kući pružaju kronično oboljelim ili potpuno iznemoglim starim osobama, umirovljenicima i odraslim osobama usluge ishrane, osobne higijene, obavljanja kućnih i drugih neophodnih poslova.

4.6. Domovi za socijalno - zdravstveno zbrinjavanje osoba sa invaliditetom i drugih osoba

Članak 108.

Domovi za socijalno-zdravstveno zbrinjavanje osoba sa invaliditetom i drugih osoba vrše smještaj tjelesno ili mentalno invalidnih osoba, osoba sa trajnim smetnjama u tjelesnom ili fizičkom razvoju, duševno oboljelih i kronično bolesnih osoba, osoba sa specifičnim oboljenjima i osoba s društveno negativnim ponašanjem, ako ne postoje bolji uvjeti za smještaj u vlastitoj, drugoj obitelji ili drugoj ustanovi, a nije im neophodno bolničko liječenje ili je bolničko liječenje završeno.

Domovi iz stavka 1. ovog članka korisnicima omogućuju usluge zbrinjavanja, ishrane, njege, zdravstvene zaštite, dijagnosticanja, rehabilitacije

(medicinske, psiho-socijalne), radnu i terapiju pomoću koje mogu ispuniti slobodno vrijeme sukladno sposobnostima, te kulturne, zabavne i športske aktivnosti.

Članak 109.

U domovima za socijalno-zdravstveno zbrinjavanje invalidnih i dragih osoba mogu biti kao organizacijske jedinice osnovani:

- centri za rehabilitaciju,
- centri za radno-proizvodne aktivnosti,
- dnevni centri.

Članak 110.

Centri za rehabilitaciju osiguravaju osobama s invaliditetom i drugim osobama dijagnosticiranje i osposobljavanje u posebnim uvjetima, resocijalizaciju, odgovarajuće oblike stručne pomoći, te slobodne aktivnosti sukladno potrebama, psiho-tjelesnim sposobnostima i korisničkim interesima.

Članak 111.

Centri za radno proizvodne aktivnosti osiguravaju osobama s invaliditetom i drugim osobama koje zbog stupnja i vrste invalidnosti i općeg tjelesnog stanja, ne ispunjavaju uvjete za osnivanje radnog odnosa, usluge za osposobljavanje, radnog odnosa, usluge osposobljavanja, radno proizvodne i druge rekreacijske aktivnosti.

Članak 112.

Dnevni centri za osobe sa invaliditetom i drage osobe omogućuju usluge dnevnog smještaja, radnu i izvan radnu terapiju, rekreacijske i druge aktivnosti sukladno sposobnostima.

Dnevni centri iz prethodnog stavka mogu biti organizirani i u sustavu poduzeća za osposobljavanje, za rad i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a mogu biti organizirani i kao posebne ustanove.

Članak 113.

Ustanove su dužne svojim aktima utvrditi ustroj ustanove, službe, njihovu nadležnost i način odlučivanja, stručne poslove u ustanovama i jedinicama u odnosu na djelatnost i broj korisnika socijalne skrbi, način prijema i otpusta korisnika, te druga pitanja važna za obavljanje djelatnosti u skladu sa Zakonom o ustanovama, ovim zakonom i propisanim normativima.

Članak 114.

U svojem djelovanju ustanove ne smiju uspostavljati ograničenja u pogledu nacionalne, vjerske, političke i bilo koje druge pripadnosti korisnika ustanova (rasa, boja kože, spol, jezik ili socijalno podrijetlo).

5. INVALIDSKE UDRUGE

Članak 115.

U cilju ostvarivanja boljeg položaja i zaštite osoba sa invaliditetom i zadovoljavanjem njihovih potreba, ovisno od vrste i stupnja invalidnosti, mogu se osnovati invalidske udruge, kao udruge građana /u daljnjem tekstu: invalidske udruge/:

Invalidske udruge osnivaju, sukladno županijskom propisu o udruživanju građana, osobe sa invaliditetom same, ili ako to nije moguće zbog stupnja invalidnosti,

roditelji tih osoba, nastavno i drugo osoblje u ustanovama specijalnoig obrazovanja i drugi građani.

Članak 116.

Ministarstvo u provođenju programa socijalne zaštite surađuje sa invalidskim udrugama.

6. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE

Članak 117.

Postupak za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi pokreće se na zahtjev stranke, njezina bračnog druga, roditelja, skrbnika ili udomitelja.

Centar će pokrenuti postupak po službenoj dužnosti kad utvrdi ili sazna da je s obzirom na postijeće činjenično stanje radi zaštite stranke potrebno pokrenuti postupak radi priznavanja prava.

Članak 118.

O svim pravima iz socijalne skrbi koja se ostvaruju po ovom Zakonu u prvom stupnju rješava centar.

Članak 119.

Za odlučivanje o ostvarivanju prava iz socijalne skrbi mjesno je nadležan centar osnovan za područje na kojem osoba ima prebivalište.

Ako osoba nema utvrđeno prebivalište u Županiji mjesna se nadležnost utvrđuje prema mjestu uobičajenog boravišta osobe u stanju socijalne potrebe.

Ako stranka nema mjesto uobičajenog boravišta, postupak za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi provodi Centar osnovan za područje na kojem stranka ima privremeno prebivalište, odnosno na kojem se zatekne.

Za odlučivanje o ostvarivanju prava iz socijalne skrbi prognanika nadležan je centar po mjestu njihova boravišta.

Članak 120.

Mjesna se nadležnost centra ne mijenja smještajem osobe izvan vlastite obitelji.

Ako se izmjene okolnosti na osnovi kojih je po ovom Zakonu bila određena mjesna nadležnost centra, postupak s obzirom na izmjene okolnosti nastavlja nadležni centar.

Članak 121.

Za odlučivanje ostvarivanja socijalne potrebe osobe koja se zbog elementarnih nepogoda ili sličnih razloga našla izvan mjesta svog prebivališta dok se ne ostvare uvjeti za njezin povratak, mjesno je nadležan centar na čijem se području osoba zatekla.

Centar iz stavka 1. ovog članka mjesno je nadležan i za ostvarivanje socijalne skrbi djeteta koje se zatekne bez nadzora roditelja ili drugih odraslih osoba izvan mjesta svog prebivališta, kao i dragih osoba koje nisu u stanju brinuti se o sebi, a zateknu se izvan svog prebivališta.

Članak 122.

Postupak za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi je žuran.

Centar je dužan donijeti rješenje o zahtjevu i dostaviti ga stranci u roku od 15 dana. Ako je potrebno provoditi posebni ispitni postupak, centar je dužan donijeti rješenje u roku od mjesec dana po primitku urednog zahtjeva, odnosno pokretanju postupka po službenoj dužnosti.

Članak 123.

Kad se radi o ostvarivanju socijalne skrbi u iznimno žurnim slučajevima kao što je poduzimanje mjera radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi, posebice djece, odnosno radi podmirenja osnovnih životnih potreba pojedinca ili obitelji ili radi osiguranja javnog mira i sigurnosti, centar može donijeti rješenja i usmeno narediti izvršenje rješenja bez odgode.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka izdat će se rješenje u pisanom obliku najkasnije u roku 8 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Članak 124.

Troškove postupka u svezi s ostvarivanjem prava iz socijalne skrbi snosi služba koja vodi postupak.

Članak 125.

Centar će preispitati povremeno, a najmanje jedanput godišnje postojanje činjenica i okolnosti koje su bile odlučujuće za donošenje rješenja o ostvarivanju prava na socijalnu skrb i ako promjenjene okolnosti o kojima ovisi ostvarivanje prava na socijalnu skrb to zahtjevaju, donijeti novo rješenje.

Članak 126.

O žalbi protiv rješenja centra odlučuje Ministarstvo. Žalba odgađa izvršenje rješenja.

Članak 127.

Korisnik socijalne skrbi dužan je u roku od 15 dana prijaviti svaku promjenu koja je od utjecaja za ostvarivanje određenog prava.

III. ZAŠTITA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

1. POJAM CIVILNE ŽRTVE RATA

Članak 128.

Civilna žrtva rata glede ovog zakona, je osoba kod koje je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 40% zbog ratne povrede i ozljede (u daljnjem tekstu: invalid) zadobivene:

1. zlostavljanjem, odnosno lišavanjem slobode u tijeku ratnog stanja ili neposredne ratne opsnosti,
2. u svezi sa ratnim događajima (bombardiranje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i si.),
3. od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,
4. u svezi sa diverzantskim odnosno terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Županije.

Invalid je i osoba kod koje je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 40% zbog bolesti zadobivene, odnosno pogoršane ili ispoljene pod okolnostima iz stavka 1. ovog članka.

Civilnom žrtvom rata smatra se i osoba koja je poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz stavka 1. ovog članka.

Članak 129.

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom invalidi se razvrstavaju prema utvrđenom postotku tjelesnog oštećenja u šest grupa i to:

I grupa -invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć druge osobe,

II grupa - invalidi sa 90% tjelesnog oštećenja.

III grupa - invalidi sa 80% tjelesnog oštećenja,

IV grupa - invalidi sa 70% tjelesnog oštećenja,

V grupa - invalidi sa 60% tjelesnog oštećenja,

VI grupa - invalidi sa 40% tjelesnog oštećenja.

Invalidu koji je zadobio više tjelesnih oštećenja, pod različitim okolnostima, predviđenim ovim Zakonom, pri procjenjivanju postotka oštećenja uzimaju se u obzir sva oštećenja, a grupa se određuje prema tjelesnom oštećenju za koje se utvrdi najveći postotak.

Članak 130.

Žrtve ratnog terora, žrtve ratnih događanja i žrtve ratnog materijala kojima je to svojstvo priznato po Zakonu o zaštiti civilnih žrtava rata ("Službeni list SRBiH", br. 34/84, 41/89 i 33/90), smatraju se civilnim žrtvama rata, odnosno članovima obitelji civilnih žrtava rata sukladno ovom Zakonu i koriste prava u obimu i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, ako ispunjavaju uvjete iz članka 128., 129. i 132. ovog Zakona.

Članak 131.

Članovi obitelji civilne žrtve rata, u smislu ovog Zakona: bračni drug, djeca (rođena u braku ili izvan braka, usvojena ili pastoread), te roditelji, očuh, maćeha i usvojitelj.

Članom obitelji smatra se i izvanbračni drug koji s civilnom žrtvom rata ima djece i s njom živi, odnosno živio je do njezine smrti u zajedničkom kućanstvu najmanje godinu dana.

Članak 132.

Prava utvrđena ovim zakonom, ostvaruju i koriste državljani Bosne i Hercegovine sa prebivalištem u Županiji (u daljnjem tekstu: korisnik), ako ovim Zakonom nije drukčije uređeno.

Državljanima Bosne i Hercegovine koji nisu državljani Federacije, ostvaruju prava utvrđena ovim Zakonom, ako po istom osnovu ne ostvaruje prava u drugom entitetu čiji su državljani i ako taj entitet, ta prava osigurava i za državljane Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 133.

Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvarivati osobe koje su osuđene pravomoćnom sudskom presudom zbog ratnih zločina.

Članak 134.

U postupku za ostvarivanje prava utvrđena ovim zakonom primjenjuje se odredbama Zakona o upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

2. PRAVA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Članak 135.

Civilne žrtve rata imaju po ovom zakonu slijedeća prava:

1. osobnu invalidninu,
2. dodatak za njegu i pomoć druge osobe,
3. obiteljsku invalidninu,
4. dodatak na djecu,
5. zdravstvenu zaštitu,
6. prioritetno zapošljavanje.

2. a. Osobna invalidnina

Članak 136.

Mjesečna svota osobne invalidnine određuje se od osnovice za obračun invalidnine.

Osnovicu utvrđuje Vlada Županije na prijedlog Ministarstva.

Mjesečna svota osobne invalidnine civilnih žrtava rata I. do VI. grupe, određuje se u postotku od osnovice i to:

GRUPA	POSTOTAK
I	100%
II	75%
III	55%
IV	40%
V	30%
VI	20%

2. b. Dodatak za njegu i pomoć druge osobe

Članak 137.

Pravo na dodatak i pomoć druge osobe imaju:

1. Invalidi I. grupe
2. invalidi II., III., IV. grupe čije tjelesno oštećenje na temelju Zakona zajedno sa drugim oštećenjima je jednako tjelesnom oštećenju invalida I grupe.

Invalidi iz stavka 1. ovog članka radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe razvrstavaju se u dva stupnja:

1. u prvi stupanj invalidi I. do IV. grupe koji su potpuno nesposobni za obavljanje svih životnih potreba i kojima je potrebna neprekidna njega i pomoć druge osobe,
2. drugi stupanj - ostali invalidi iz stavka 1. ovog članka.

Članak 138.

Mjesečna svota dodataka za njegu i pomoć druge osobe određuje se u postotku od osnovice iz članka 136. ovog Zakona.

Dodatak za njegu i pomoć druge osobe iznosi mjesečno:

1. za prvi stupanj 100% od osnovice,
2. za drugi stupanj 65% od osnovice.

2. c. Obiteljska invalidnina

Članak 139.

Članovi obitelji civilnih žrtava rata iz članka 128. i 130. ovog Zakona imaju pravo na obiteljsku invalidninu.

Pravo na obiteljsku invalidninu uz uvjete propisane ovim Zakonom imaju i članovi obitelji invalida od I. do IV. grupe koji je do smrti koristio dodatak za njegu i pomoć druge osobe.

Članak 140.

Pravo na obiteljsku invalidninu članovi uže obitelji ostvaruju pod slijedećim uvjetima:

1. udovica - kad navršši 55 godina života ili udovac - kad navršši 65 godina života, ako su nesposobni za privređivanje,
2. djeca, usvojenici i pastoread - do navršene 15 godine života, odnosno ako su na redovnom školovanju do kraja propisanog trajanja školovanja, a najkasnije do navršene 19. godine života, ako su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje pod uvjetom daje nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, odnosno za vrijeme redovnog školovanja do navršene 19. godine života.

Ako užu obitelj sačinjavaju bračni drug sa jednim ili više članova obitelji iz stavka 1. točka 2. ovog članka, bračni drug ima pravo na obiteljsku invalidninu kao suuživatelj sa njima, bez obzira na uvjete iz stavka 1. točka 1. ovog članka i to dok ijedno od te djece ima pravo na invalidninu.

Iznimno od odredbe iz stavka 1. točka 1. ovog članka, bračni drug invalida koji je do smrti bio korisnik dodataka za njegu i pomoć druge osobe po osnovu tjelesnog oštećenja, ima pravo na obiteljsku invalidninu neovisno od uvjeta predviđenih tim odredbama, ako je sa invalidom živio u bračnoj zajednici i u zajedničkom

kućanstvu posljednjih pet godina prije njegove smrti i ako nije zaposlen, ne bavi se privrednom ili profesionalnom djelatnošću i nije korisnik mirovine.

Članak 141.

Roditelji imaju pravo na obiteljsku invalidninu i ako su članovi uže obitelji ostvarili to pravo.

Očuh, maćeha i usvojitelj koji su osobu od koje izvode pravo izdržavali ili ih je ta osoba izdržavala najmanje pet godina prije smrti, imaju pravo na obiteljsku invalidninu i ako su članovi uže obitelji ostvarili to pravo.

Očuh, maćeha i usvojitelj koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu, imaju preče pravo od roditelja koji nije izvršavao roditeljsku dužnost prema osobi od koje se izvodi pravo.

Članak 142.

Mjesečna svota obiteljske invalidnine određuje se u postotku od osnovice iz članka 137. ovog Zakona.

Obiteljska invalidnina za jednog člana obitelji iznosi .25% mjesečno od osnovice iz stavka 1. ovog članka.

Obiteljska invalidnina za dijete bez oba roditelja iznosi 80% mjesečno od osnovice iz stavka 1. ovog članka.

Ako pravo na obiteljsku invalidninu ostvaruje više članova obitelji, iznos obiteljske invalidnine iz stavka 2. i 3. ovog članka povećava se za 50% za svakog narednog suuživatelja.

Članak 143.

Ako obiteljsku invalidninu koriste dva ili više članova obitelji, obiteljska invalidnina pripada suuživateljima u jednakim dijelovima.

Članak 144.

Invalid koji ispunjava uvjete za priznavanje prava na osobnu i na obiteljsku invalidninu po osnovu dvije ili više osoba, ima pravo na osobnu invalidninu i na jednu polovinu obiteljske invalidnine za svakog od tih osoba.

Članovi obitelji koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu po osnovu dvije ili više osoba, imaju pravo na obiteljsku invalidninu za jednu osobu i na po jednu polovinu obiteljske invalidnine za svaku slijedeću osobu.

2. d. Dodatak na djecu

Članak 145.

Korisnici osobne i obiteljske invalidnine imaju pravo na dodatak na djecu pod uvjetima u visini koji su utvrđeni propisima o dodatku na djecu, ako ne ispunjavaju uvjete za ostvarivanje tog dodatka po drugom osnovu.

2. e. Zdravstvena zaštita

Članak 146.

Civilne žrtve rata kao i članovi obitelji civilnih žrtava rata ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu po ovom zakonu samo ako to pravo ne mogu ostvariti temeljem propisa o zdravstvenoj zaštiti ili nekom drugom osnovu.

2. f. Prioritetno zapošljavanje

Članak 147.

Pravo na prioritetno zapošljavanje osvaruju civilne žrtve rata pod uvjetima i na način utvrđen Zakonom o zapošljavanju Županije.

3. POSTUPAK ZA OSTVARENJE PRAVA

Članak 148.

O pravima civilnih žrtava rata rješava u prvom stupnju centar za socijalni rad, a u općinama gdje centar nije utemeljen nadležna je općinska služba socijalne skrbi, a u drugom stupnju Ministarstvo.

Članak 149.

Osobe koje su tjelesno oštećenje zadobile pod okolnostima iz članka 128. stavak 1. i 2. ovog Zakona, dužne su uz zahtjev za priznavanje prava priložiti medicinsku dokumentaciju o liječenju neposredno nakon ranjavanja, povrede ili oboljenja u vremenu od 1. listopada 1991. godine, u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, a osobe iz članka 128. stavak 1. točka 3. i 4. u roku od 3 (tri) mjeseca od dana nastanka povrede.

Članak 150.

Tjelesno oštećenje invalida, pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe, kao i nesposobnost za privređivanje, utvrđuje se na temelju nalaza i mišljenja komisije nadležne za pregled invalida u postupku i na način koji propiše Ministarstvo.

Članak 151.

Rješenje doneseno u prvom stupnju iz članka 148. ovog Zakona podliježe reviziji.

Reviziju po službenoj dužnosti obavlja Ministarstvo.

Ako je protiv rješenja prvostupanjskog tijela izjavljena žalba o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Ako protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka nije izjavljena žalba, organ koji je donio to rješenje dostavit će ga zajedno sa spisima predmeta Ministarstvu u roku od osam dana od dana isteka roka po žalbu.

Revizija ne odlaže izvršenje rješenja.

Članak 152.

U postupku revizije Ministarstvo se sa prvostupanjskim rješenjem može suglasiti ili ga izmijeniti, poništiti ili ukinuti.

Ministarstvo će u postupku revizije poništiti ili ukinuti prvostupanjsko rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak ili sam riješiti stvar, ako utvrdi da su u prvostupanjskom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice ili da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od utjecaja na rješenje stvari ako utvrdi da su pogrešno ocjenjeni dokazi ili da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak o činjeničnom stanju ili da je pogrešno primjenjen propis na osnovu kojeg je stvar riješena.

Prvostupanjsko tijelo čije je rješenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak donosi novo rješenje.

Protiv rješenja iz stavka 3. ovog članka može se izjaviti žalba i vodi se revizijski postupak suglasno odredbama članka 150. do 152. ovog Zakona.

Članak 153.

U postupku revizije Ministarstvo je dužno pribaviti nalaz i mišljenje drugostupanjske liječničke komisije o tjelesnom oštećenju, o pravu na dodatak za njegu i pomoć druge osobe i o nesposobnosti za privređivanje.

Članak 154.

Ako kod invalida nastupe promjene vezane za tjelesno oštećenje koje su od utjecaja na pravo utvrđeno konačnim rješenjem invalid može po isteku dvije godine od dana donošenja tog rješenja podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog postotka tjelesnog oštećenja propisanog ovim Zakonom.

Članak 155.

Korisnicima prava pripada naknada troškova za prijevoz u drugo mjesto ako su od nadležnog tijela upućeni odnosno pozvani u drugo mjesto radi pregleda pred liječničkom komisijom.

Korisnik prava kome je određen pratitelj za putovanje u smislu stavka 1. ovog članka ima pravo za naknadu troškova prijevoza i za pratitelja.

Pravo na naknadu troškova prijevoza iz stavka 1. i 2. ovog članka ima osoba koja je podnijela zahtjev za priznavanje prava utvrđena ovim zakonom, ako mu je konačnim rješenjem traženo pravo, odnosno povećanje grupe tjelesnog oštećenja, priznato.

Troškovi prijevoza nadoknađuju se prema cijeni vozne karte za prijevoz autobusom u javnom prometu, odnosno drugim razredom željeznice.

Članak 156.

Sve isplate po ovom zakonu obavlja centar za socijalni rad po službenoj dužnosti.

Iznimno, novčana primanja korisnicima sa prebivalištem u inozemstvu isplate obavlja Ministarstvo.

Članak 157.

Centar vodi evidenciju o izvršenim isplatama, o broju i strukturi korisnika u skladu sa naptkom kojeg donosi Ministarstvo.

Članak 158.

Osoba kojoj su isplaćena novčana primanja na koje nije imala pravo, dužna je vratiti primljeni iznos. Ako to ne učini u roku kojeg odredi centar, povrat tog iznosa ostvarit će se tužbom kod nadležnog suda.

4. KORISTENJE I PRESTANAK PRAVA

Članak 159.

Osobna invalidnina, dodatak za njegu i pomoć druge osobe, obiteljska invalidnina i zdravstvena zaštita po ovom zakonu pripada od 1. srpnja 2002. godine

Dodatak na djecu pripada od dana određenog propisima o dodatku na djecu.

Članak 160.

Iznimno, korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe koja ispunjava uvjete za ostvarivanje prava po drugim propisima, ima pravo na razliku iznosa dodatka za njegu i pomoć druge osobe po ovom Zakonu i to unazad.

Članak 161.

Novčana primanja utvrđena na osnovu ovog Zakona za civilne žrtve rata isplaćuju se u mjesečnim iznosima i to unazad.

Članak 162.

Dospjeli a neisplaćeni iznosi novčanih primanja utvrđenih na osnovu ovog Zakona isplaćuju se članovima obitelji koji su s korisnikom do dana njegove smrti živjeli u zajedničkom kućanstvu.

Članak 163.

Dodatak za njegu i pomoć druge osobe ne isplaćuje se za mjesec u kojem je korisnik cijelo vrijeme proveo u zdravstvenoj organizaciji ili drugoj ustanovi u kojoj mu je osigurana njega i pomoć druge osobe.

Članak 164.

Korisniku prava osuđenom pravomoćnom sudskom presudom na kaznu zatvora duže od šest mjesec; ne pripadaju ta prava za vrijeme dok se nalazi na izdržavanju kazne.

Ako se korisnik mjesečnih novčanih primanja nalazi u pritvoru, članovima obitelji koje korisnik izdržava se isplaćuje polovina tih primanja. Zadržana polovina primanja isplatit će se korisniku ako kazneni postupak bude pravomoćnom odlukom obustavljen ili ako korisnik pravomoćnom odlukom bude oslobođen optužbe, odnosno ako optužba protiv njega bude odbijena ali ne zbog nadležnosti suda.

Članak 165.

Prava ostvarena u skladu sa ovim zakonom gube korisnici i članovi njihove obitelji koji su osuđeni pravomoćnom sudskom odlukom zbog ratnih zločina ili ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti Županije.

O osobama protiv kojih je pokrenut kazneni postupak zbog djela iz stavka 1. ovog članka ne isplaćuju se novčana primanja za vrijeme do okončanja tog postupka.

Članak 166.

Bračni drug, stupanjem u drugi brak, gubi prava po ovom Zakonu ako je napustio djecu s kojom je koristio

prava i zanemario njihovo izdržavanje, podizanje i odgoj. Ta prava mogu se ponovno uspostaviti ako bračni drug nastavi obavljati roditeljske dužnosti za vrijeme dok se djeca koriste pravima iz ovog Zakona.

Članak 167.

Korisnici prava dužni su u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti nadležnom tijelu svaku promjenu od utjecaja na gubitak prava ili smanjenje obima tog prava.

IV. ZAŠTITA OBITELJI SA DJECOM

1. POJAM I CILJ INSTITUTA ZAŠTITE OBITELJI SA DJECOM

Članak 168.

Zaštita obitelji sukladno ovom zakonu je osiguranje obitelji materijalnim i drugim davanjima radi pomoći u podizanju, odgoju i zbrinjavanju djece kao i osposobljavanju za samostalan život i rad u najboljem interesu djeteta.

Članak 169.

Zaštita obitelji ima cilj:

- osigurati svoj djeci približno iste uvjete za zdrav i pravilan tjelesni, intelektualni, emocionalni razvoj u obitelji,
- potporu u ostvarivanju njezine reproduktivne uloge, njezi, podizanju, odgoju i zaštiti djece i poboljšanju kvalitete života obitelji,
- razvijanje ljudskih odnosa sukladno načelima građanskog ćudoređa i solidarnosti.

Dijete bez oba ili jednog roditelja, obitelji koja ima dijete ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju i obitelji u kojoj su oba ili jedan roditelj invalidi, osiguravaju se povoljniji uvjeti u sricanju i ostvarivanju prava i veći iznosi materijalnih i drugih davanja utvrđenih ovim Zakonom.

Članak 170.

Prava koja, glede ovog Zakona, ostvaruje obitelj sa djecom su:

1. dodatak na djecu,
2. naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta,
3. novčana potpora za vrijeme trudnoće i porođaja žene - majke koja nije u radnom odnosu,
4. jednokratna potpora za opremu novorođenog djeteta,
5. poseban psihosocijalni tretman bračnih drugova, koji žele djecu i trudnica,
6. smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja,
7. školarine i stipendije učenicima i studentima.

Članak 171.

Pravo na dodatak na djecu (u daljnjem tekstu: dječji dodatak) imaju obitelji koje imaju prebivalište ili boravište u Županiji.

Djeci stranih državljana pripada pravo iz stavka 1. ovog članka.

Članak 172.

Pravo na dječji dodatak osigurava se obitelji čiji prihodi po članu domaćinstva ne prelazi iznos od 20% prosječne plaće utvrđene u Županiji u prvom tromjesečju tekuće godine.

Iznos dječijeg dodatka utvrđuje se Odlukom Vlade Županije i ne može biti manji od 15% od najniže plaće u Županiji, objavljene od nadležnog tijela Županije (u daljnjem tekstu: najniža plaća).

Članak 173.

Korisnicima iz članka 171. ovog Zakona pripada pravo na dječji dodatak iz stavka 2. članka 172. ovog Zakona ukoliko prihod po članu domaćinstva ne prelazi iznos od 30% prosječne plaće utvrđene u Županiji u prvom tromjesečju tekuće godine, uvećan za 50%.

Za osobe koje podnose zahtjev za ostvarivanje prava na dodatak na djecu, za djecu iz stavka 1. ovog članka, dužna su uz zahtjev priložiti dokaze.

Članak 174.

Ukupan prihod domaćinstva čine prihodi koje članovi domaćinstva ostvaruju po osnovu:

1. plaća i drugih primanja iz radnog odnosa,
2. starosne, invalidske, obiteljske mirovine i zaštitnog dodatka uz mirovinu,
3. poljoprivredne djelatnosti,
4. primanja po propisima invalidske zaštite i zaštite civilnih žrtava rata,
5. prihoda ostvarenih po osnovu imovinskog prava,
6. dopunskog rada.

Prihodom od poljoprivredne djelatnosti u smislu točke 3. stavka 1. ovog članka smatra se katastarski prihod iz porethodne godine koji se dijeli na dvanaest (12) mjeseci i brojem članova domaćinstva.

Prihodom u smislu stavka 1. ovog članka ne smatra se novčana naknada za tjelesno oštećenje, naknada za tuđu njegu i pomoć, dječiji dodatak, nagrada, otpremnine, alimentacije, stipendije i jednokratne pomoći.

Članak 175.

Pravo na dječiji dodatak obvezno pripada djetetu do navršene petnaeste godine života ukoliko ispunjava uvjete predviđene ovim zakonom.

Djeca starija od 15 godina ostvaruju prava na dječiji dodatak:

1. Ako se nalaze na redovitom školovanju u osnovnim i srednjim školama, a najduže do navršene 19. godine života.
2. Ako su nesposobni za samostalni život i rad, a nesposobnost je nastupila do 15 godine života ili u toku redovitog školovanja, za cijelo vrijeme trajanja nesposobnosti.

Dodatak na djecu isplaćuje se i za vrijeme školskog raspusta.

Članak 176.

Za djecu ometenu u fizičkom i psihičkom razvoju koja se ne nalaze u ustanovama socijalne i dječije zaštite, dječji dodatak pripada za sve vrijeme trajanja školovanja, a najdulje do navršene 19. godine života.

Članak 177.

Dječiji dodatak isplaćuje se i za vrijeme dok je dijete uslijed bolesti ili liječenja spriječeno da izvršava svoje obveze u školi, a najdulje do navršene 19. godine života.

Članak 178.

Pravo na dječiji dodatak ne pripada djeci koja su smještena u ustanove dječije i socijalne zaštite.

Članak 179.

Dječiji dodatak prestaje za dijete koje stupa u brak.

Ukoliko se utvrdi da se dječiji dodatak nenamjenski koristi, nadležni organ starateljstva može odrediti, da se dječiji dodatak isplaćuje drugom roditelju ili osobi kod koje se dijete nalazi na izdržavanju.

Članak 180.

Prvostupanjsko rješenje kojim se utvrđuje pravo na dječiji dodatak podliježe reviziji.

Reviziju po službenoj dužnosti obavlja Ministarstvo.

Ako je protiv prvostupanjskog rješenja izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Rješenje o reviziji i žalbi iz stavka 3. ovog članka ne odlaže izvršenje rješenja.

Članak 181.

Prvostupanjsko tijelo čije je rješenje u reviziji poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak donosi novo rješenje.

Novo rješenje podliježe reviziji u kojoj se ispituje da li je novo rješenje u skladu sa razlozima zbog kojih je ranije poništeno.

Ako protiv rješenja prvostupanjskog tijela koje podliježe reviziji nije izjavljena žalba, a revizija ne bude izvršena u roku od šest mjeseci od dana isteka roka za žalbu, smatra se da je revizija izvršena i da je data suglasnost na prvostupanjsko rješenje.

Članak 182.

Porodiljski dopust za koji ženi-majci pripada mjesečna naknada traje dvanaest mjeseci.

Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla radi porođaja i njege djeteta utvrđuje se:

- za prvih šest mjeseci u procentu od 80% od njene ostvarene plaće na koju su plaćani doprinosi u periodu od šest mjeseci prije porođaja.
- za drugih šest mjeseci u fiksnom iznosu koji utvrđuje Vlada Županije odlukom.

Članak 183.

Ženi-majci koja nije u radnom odnosu pripada novčana potpora u trajanju od šest mjeseci računajući od dana poroda.

Visinu potpore iz stavka 1. ovog članka utvrđuje Vlada Županije odlukom.

Članak 184.

Za opremanje svakog novorođenog djeteta majci pripada jednokratna novčana potpora.

Visinu jednokratne novčane potpore iz stavka 1. ovog članka utvrđuje Vlada Županije odlukom.

Članak 185.

Pravo na poseban psihosocijalni tretman bračnih drugova koji žele ostvariti roditeljstvo, roditelja njihove djece, staratelje i trudnica imaju sve zainteresirane osobe.

Pravo na poseban psihosocijalni tretman ostvaruje se u obiteljskom savjetovaštu, pri centru za socijalni rad.

Za ostvarivanje prava iz stavka 2. ovog članka može se osnovati posebna ustanova.

Članak 186.

Smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovi za predškolski odgoj i obrazovanje imaju sva djeca

predškolskog uzrasta u Županiji, a prema kriterijima ustanove.

Članak 187.

Pravo na školarinu i stipendiju imaju učenici i studenti sa područja Županije koji zadovoljavaju kriterije za ostvarivanje ovog prava.

Kriterije za ostvarivanje prava na školarinu i stipendije, djeci poginulih branitelja i civilnih žrtava rata utvrdit će Vlada Županije, a na prijedlog nadležnog ministarstva Županije.

Članak 188.

Pravo na organiziranje, odmor i rekreaciju imaju sva djeca predškolskog uzrasta i učenici osnovnih i srednjih škola u Županiji.

Uvjete i kriterije za ostvarivanje prava iz stavka 1. ovog članka utvrdit će se posebnim Programom odmora i rekreacije djece, koji donosi Vlada Županije.

Program iz stavka 2. ovog članka utvrdit će Vlada Županije na prijedlog Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije.

Članak 189.

O pravima iz članka 173., 182., 183. i 184. ovog Zakona rješava u prvom stupnju centar za socijalni rad općine, a u općinama gdje centar nije utemeljen općinska služba nadležna za socijalnu skrb, a u drugom stupnju Ministarstvo.

2. DJEČJI TJEDAN

Članak 190.

Prvi tjedan, u listopadu svake godine određuje se kao "dječji tjedan" na teritoriju Županije.

" Dječji tjedan", se uvodi radi podsticanja i organiziranja raznovrsnih kulturno - zabavnih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih djeci i poduzimanje drugih mjera i akcija za unapređenje razvitka društvene brige o djeci.

Manifestacije i mjere iz stavka 2. ovog članka utvrđuje se programom koji donosi ministar.

Članak 191.

Za " Dječji tjedan ", tijekom cijelog mjeseca listopada naplaćivat će se novčani iznos utvrđen Odlukom Vlade županije i to:

1. na prodatu voznu kartu u međumjesnom i međunarodnom autobuskom i drugom prometu,
2. na poštanske pošiljke u unutarnjem prometu, osim na pošiljke dnevnog tiska i časopisa,
3. na prodatu ulaznicu za kino i druge kulturne manifestacije i športske priredbe za koje se naplaćuje ulaznica,
4. na prodatu gramofonsku ploču, glazbenu, kompakt - disk i video kazetu.

Naplaćene novčane iznose iz stavka 1. ovog članka, organizacije i druge pravne osobe i građani zaduženi za naplatu na području Županije, dužni su uplatiti na poseban račun Proračuna Županije u roku od 15 dana po isteku mjeseca listopada.

Županijski ministar nadležan za financije bliže će propisati način naplate novčanih iznosa iz stavka 1. ovog članka.

Članak 192.

Županijsko ministarstvo uplaćena i utvrđena sredstva u Proračunu Županije sa pozicije "Dječji tjedan", raspoređuje organizatorima manifestacije i akcije posvećenih djeci i unapređenju razvoja društvene brige o djeci.

V. FINANCIRANJE SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE OBITELJI SA DJECOM

Članak 193.

Sredstva za financiranje socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom osiguravaju se iz:

- proračuna općine,
- proračuna županije
- ulaganja osnivača ustanova,
- osobnog učešća korisnika,
- legata, darova i zavještanja,
- drugih izvora, u skladu sa zakonom i drugim propisima Županije.

VI. NADZOR NAD SPROVOĐENJEM ZAKONA

Članak 194.

Nadzor nad sprovođenjem ovog Zakona, drugih propisa i općih akata Županije donesenih u skladu sa ovim Zakonom, nadzor nad zakonitošću ustanova i stručni nadzor obavlja Ministarstvo.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Članak 195.

Novčanom kaznom od 500,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj ustanova ako:

- korisniku, protivno odredbama Zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju;
- omogućiti korištenje prava osobi kojoj ne pripada pravo po ovom Zakonu ili mu ne pripada u tom obliku,
- smjesti osobu u drugu obitelj koja u smislu članka 63. ovog Zakona nije podobna da primi dijete na smještaj,
- ne primi osobu koju uputi Centar za socijalni rad,
- otpusti korisnika iz ustanove suprotno odredbama ovog Zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u ustanovi, novčanom kaznom od 50,00 do 500,00 KM.

Članak 196.

Novčanom kaznom od 40,00 do 400,00 KM kaznit će se hranitelj kod kojeg je dijete smješteno, ukoliko bez suglasnosti roditelja, usvojitelja ili organa starateljstva poduzima važnije mjere u pogledu osobnosti djeteta.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 197.

Dosadašnji korisnici koji su ostvarili prava, kao i

osobe koje su podnijele zahtjev za ostvarivanje prava povodom kojeg nije donijeto rješenje po propisima o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali na teritoriju Federacije do dana stupanja na snagu ovog Zakona, dužni su podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava po ovom Zakonu u roku šest mjeseci od njegovog stupanja na snagu.

Osobama iz stavka 1. ovog članka, koje ne podnesu zahtjev u roku iz stavka 1. ovog članka, prestaje daljnje ostvarivanje prava.

Članak 198.

Postupci za ostvarivanje prava, započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona a koji nisu završeni, okončat će se po odredbama ovog Zakona.

Članak 199.

Nadležna tijela županije će, radi provođenja ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu donijeti odgovarajuće propise i opće akte iz svoje nadležnosti.

Članak 200.

Postojeće ustanove koje obavljaju djelatnost socijalne zaštite, dužne su uskladiti statut i druge opće akte sa odredbama ovog Zakona u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 201.

Do donošenja ovog Zakona, primjenjivat će se propisi i opći akti iz oblasti socijalne i dječije zaštite i zaštite civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali na teritoriju Županije do dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 202.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona, na teritoriju Županije prestaje primjena propisa o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se do tada primjenjivali na teritoriju Županije.

Članak 203.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u " Službenim novinama Županije Zapadnohercegovačke.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- SKUPŠTINA -
Broj: 01-VII-188/01
Široki Brijeg, 18. prosinca 2001.

Predsjednik **Ivan Paponja**, v.r.